

HÁMORI RÓBERT

Zárójelben

(Regényrészlet)

Tiszta helyzetfelismerő vagyok.

S mint ilyen, két módon végezhetem. Egyik a börtön. Másik a bolondokháza.

Utóbbira az ablakomból rálátok, a másikhoz az utcának ezen az oldalán menni kell vagy kétszáz métert. Sietségre semmi ok.

A kórház falai okkersárgák, a két épületet elválasztó udvarra, amin időnként fehér köpenyes férfiak haladnak át, nyugalmat adó árnyékot vet a palatetőkön is túlnyújtózó fa.

Nem tudom, milyen fa.

Három méter magas téglakerítés veszi körül az intézményt, amelynek funkciójáról a kapun elhelyezett nyiknyakpífpuf nyelven írt tábla tájékoztat: Neuropsychiátriai Rehabilitációs Osztály.

Néha látogatók jönnek, többnyire csoportosan. Csoportosan is távoznak.

Kétszáz méterrel az utcának innenső oldalán betontuskókon átvezetett vaslánc zárja le a járdát a forgalom elől. A szürke betonkerítést háromsoros szögesdrót fejeli meg, az őrtorony bódéjából géppisztolyos őr bámészkodik közönyösen és szotyolázva.

Csáth Géza írta a bajai városi kórház elmeosztályán a naplójába: „Itt vagy gyilkolni, vagy megbolondulni kell a degenerált egyénnek. Én nem tudtam gyilkolni, tehát meg fogok bolondulni.” De itt most nem Csáth Gézáról van szó. Mindez csak annyiban érint, hogy ő is tiszta helyzetfelismerő volt.

A „tisza helyzetfelismerő” egyébként a pszichológiában használatos kifejezés. Akár a Festinger-féle kognitív disszonancia.

Hogy az meg mi a radai rosseb, azt Dr. Kézdi Balázstól tudom, a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem pszichológiai tanszékének kandidátusától, még hozzá egy régi Népszabadságból; úgy rémlik, a riport Cs. u. 3 tájkán készült vele.

– Szigetvárról, illetve most már Pécsről szemlélve a világot, mit tapasztalt: az elmúlt egy év felgyorsult tempója hogyan hatott az emberekre?

– Azon a napon, amikor a lapok hírül adták, hogy a Vörös téren landolt annak a nyugatnémet fiatalembernek a gépe, egy krónikus skizofrén beteg, aki azelőtt szóba sem állt velem, megállított a folyosón, kezében az újsággal, és

megkérdezte, mit szólok hozzá. Akkor értettem meg, hogy már az irracionálisok korát éljük, mert a skizofrén számára az a valóság.

– Hogyan lehet védekezni ebben a szétzilálódó világban, amely sokáig olyan biztonságosnak, kiszámíthatónak tűnt?

– Kénytelen vagyok egy összefoglaló orvosi szakszóval felelni: a megoldás az ún. Festinger-féle kognitív disszonancia. Vagyis, ha a tudatos gondolkodásban két, egymást kizáró tartalom létezik, az elviselhetetlen szorongást hoz létre. Az ember, védekezésül, az egyiket törli. Vagy negligálja, azaz tagadja, mert nem hisz a saját agyának (ahogy az öreg paraszt mondja a zsiráf láttán: ilyen állat nincs is, és azzal hazamenekül a Riskához), vagy izolálja: a zavaró részt leválasztja az egésztől, és külön kezdi kezelni. Ilyen volt az erdélyi ügy is: eleinte azt mondták, elhajlók kis csoportját érdekli csak. Elhárítási mód lehet még a projekció, mikor a saját indulatainkat és képzeleteinket kivetítjük valaki másra, például az ellenségünk képét csupa olyan elemből konstruáljuk meg, amely valójában bennünk létezik.

Eddig a lényeg, a többi csak retorika, A Cs. előtti korszaknak, amiben felnőttünk, szintén megvolt a retorikája. Úgy látszik, retorika nélkül nem élhetünk. Nekem is megvan a magamé.

Egy időben az volt az uralkodó felfogás, hogy az ellenség nem alszik. Ez megdőlt. Az ellenség ugyan továbbra is nélkülözhetetlen, viszont alszik. Ezt nem akárcsak mondja, hanem én, úgyhogy kénytelenek lesztek állításomat feltételes valóságként elfogadni.

Hogy ki diktálja a feltételeket? Azt nem tudom. Személy szerint nehéz érte bárkit felelősségre vonni.

Ezért, jobb híján, nevezzük G. E.-nek.

Ezt a szöveget pedig, ismétlem, jobb híján, tekintsük elbeszélésnek. Az elbeszélés e nullfázisában G.E. még mélyen alszik. Ráérünk.

Érdekes, hogy mennyi igekötő kapcsolható a beszédhez. Lehet elbeszél, visszabeszél, lebeszél, rábeszél, kibeszél, bebeszél, sőt, hazabeszél, vagy félrebeszél is. Óva intenék mindenkit, hogy a beszéddel kapcsolatos gyanakvását elaltassa.

Az élőbeszédet a magyar helyesírás szabályai szerint gondolatjelek közé szokás tenni. Egy gondolat: talán helyesebb volna zárójelbe.

Egy régóta húzódó, elintézésre váró ügyem van G. E.-vel. Mondom, régi ügy, és szeretném már végre zárójelbe tenni az egészet; véget kell vetnem az ő történetének, hogy az enyém folytatódhasson.

A megoldás roppant egyszerű. Meg fogom ölni.

A módszer már régóta használatos regényírói körökben: elteszik a főhőst láb alól. Tőlük kérdezzétek, hogy miért. Én nem vagyok regényíró. Mint már mondtam: tiszta helyzetfelismerő vagyok.

És elszántam magam a cselekvésre.

G. E. az én agyszüleményem; voltaképpen még a nevét sem találtam ki. A többi figura is az én agyszüleményem – az senkit ne tévesszen meg, hogy én még feltűnök a későbbiek folyamán: én is a saját agyszüleményem vagyok. Ez a város is bizonyos mértékben az.

És az én tudatomban is két egymást kizáró tartalom létezik, ám a törléssel nekem nem volt igazán szerencsém. Akinek szerencséje volt vele, annak kár is tovább olvasnia: az ő helyzete megoldottnak tekinthető, következésképpen fölösleges bolygatni. Viszont ami engem illet, a következő eljárást eszeltem ki: tízig számolok, ezalatt részekre szedem ezt a tartalmat, a részleteket pedig ütköztetem egymással; ha sikerül a művelet, az eredmény zéró lesz.

Hogy ez megfelel-e a valóságnak, az attól függ, melyik valóságról beszélünk: a megnyilvánultról, vagy a megnyilvánítóról. Az előbbiről csak annyit, hogy a folyamatos érvénytelenítés nyomja rá mindenre a bélyegét. Ez a mi elhivatottságunk. Az egyetlen, ami a helyzetről elmondható, az az, hogy nincs semmi érdemleges elmondanivaló.

Ezt a regényt én nem megírni akarom. Csak túl akarok rajta lenni. Ugyanúgy, ahogy az emberek az életet nem megélni akarják, csak megúszni. Ennek a kornak az időszámítása nem Krisztustól, hanem Csernobiltól kezdődik.

És a bolygó uralkodó nemzetsége már nem az ember, hanem a rinocérosz. Csak a vastagbőrűek képesek megfelelő védelmet nyújtani maguknak, és utódaiknak a meglékelte ózonpajzson beáramló ibolyántúli sugárzás, az ipari környezetszennyezés és a túlnépesedésből adódó együttélési ártalmak ellen. Ne vitassuk el tőlük a túlélés monopóliumát; rátermettségük is azt bizonyítja, hogy ők fogják véghezvinni a nagy munkát: az ötezer éves emberi kultúra eltörlését.

Nem lerombolását, mert abból csak mítosz születhet.

Érvénytelenítését.

Istent meghagyják, csak papírmáséból fog elkészülni, és gyanús dudor lesz az orra fölött.

Így kerülünk mi be a történelembe, ha ugyan a történelem abba a sanyarú helyzetbe kerül, hogy rászorul a mi jelenlétünkre. Mindössze információértéke van: tárolható, előhívható és elfelejthető. Az átmeneti kor sajátossága az, hogy egyik állapotról sem rendelkezünk megbízható képpel, ezért gyűjtjük az információkat. Ennek a feladatnak próbálom meg eleget tenni, s ha már eleget összehordtam mindenfélét, akkor mehetek a fenébe.

Ja igen, még egy utolsó figyelmeztetés: ezek az információk természetükből adódóan pontatlanok, elferdítettek, továbbá jelen idejűek – ezt nem azért mondom, mintha tartanék jövőbeni felhasználásuktól, hiszen az nem tilos, csupán elképzelhetetlen, mivel mindez csak annak az esti iskolás rinocérosz-

hallgató információéhségének csillapítására szolgál, aki egy nap majd megalkotja az új képet, és becsukja mögöttünk a megkezdett zárójelet.

*

Ez a történet egy álló fallosszal kezdődik. Hozzá tartozik még a dolog természetéhez egy ébredező buszsofőr is, korát tekintve huszonöt éves, egyéb életrajzi adataival majd később foglakozom. G. E.-nek hívják.

Ezt a két kezdőbetűt szobatársa aggatta rá megszólítás gyanánt, akinek szintén kifele áll a szekere rúdja, de pillanatnyilag egy egészen más mikrokörnyezetben tartózkodik, így G. E. egyedül van.

Az éjjeliszekrényen álló ébresztőóra foszforeszkáló mutatói négy óra tíz perccel mutatnak, G. E. az első halk sípolásra felemeli a fejét kétréthajtott vállalati párnájáról, s jobb kezének egy gyors mozdulatával elhallgattatja; csak azután eszmél, hogy nincs miért.

A másik heverő üres, éppúgy, mint tegnapelőtt este; még a ránc a sebtében rádobott védőhuzaton is ugyanott húzódik.

G. E. ásít, ledobja magáról a paplant, az ágy szélére ülve végigfuttatja tekintetét a szoba unalomig ismert bútorzatán, a leltár a következő:

1 db asztalterítővel, vizeskancsóval és két üvegpohárral;

2 db háromfiókos éjjeliszekrény;

2 db heverő, fölötte falvédő és fenyőfából készült polc, könyvekkel és tisztálkodószerekkel;

2 db kárpitozott ülőke, G. E. szóhasználatában stoki, a heverő és az éjjeliszekrény között;

2 db gardrób szekrény a bejárati ajtónál, a szoba sarkában;

1 db összecsukható ruhaszárító, kinyitva, átellenben; slussz.

Ja igen, alatta műanyag szemetesvödör.

Elvileg itt kéne lenni a Máté-Tóth István, azaz MTI nevezetű szobatársnak is, de hát nincs. Hasonló eseteket a gondnoknál szoktak jelenteni, de ez G. E.-nek esze ágában sincs. Mindig utálta a téglákat.

Figyelme így, külső változás hiányában önmagára terelődik vissza, és konstatálja a tényállást. Ha akarna, most még visszaemlékezhetne arra, mit álmódott, de annyira nem akar, hogy eszébe is jusson. Soha nem tulajdonított az álmainak jelentőséget.

Lábával tapogatózva megkeresi papucsát a futószőnyegen, feláll, amire válaszul a padló megremeg alatta. Leemeli a polcra a szappantartót, fogmosópohárát és borotváját, egy pillantást vet az órájára, aztán az ajtó felé indul, útközben nyaka köré kanyarítva a ruhaszárítóról a törülközőt. Léptei alatt hullámszik a padló. G. E. egyszer megkérdezte a mosdóban új PVC-t terítő szakik egyikét, hogy papírból készült-e ez az épület. A szakik kivette a szipkát a szája sarkából, feljebb tolta a micisapkát a homlokán, és körülményes előadásba kezdett a könnyűváz szerkezetű épületek mibenlétéről. G. E. annyit értett meg belőle,

hogy a Hotel Aranybika faforgácslemezből készült, amit kívülről leszigeteltek. A faforgácslemez jeles alapanyag, aminek egyszerűségén túl másik nagy előnye az olcsóság – barkácsszaklapok előszeretettel ajánlják azoknak, akik saját kezűleg kívánják összeeszkábálni hétvégi vityillójukat pecázáshoz. Amúgy pedig havi háromszáz forintért ne várjon senki márványpadlót égetett téglafalakkal.

Hiába csavarja a szelepfelsőrészt, a csapból csak gurgulázás és hörgés jön melegvíz helyett; G. E. feladja, és hideg vízben kezdi pamacsolni a képét. A mosdó feletti tükörből túrhetően jóképű arc néz rá vissza: sötétbarna, egyenes szálú haj, barna szemek, kissé húsos száj a vékony metszésű orr alatt – egy arc, amit sosem érzett igazán magához közel állónak, afféle azonosítási jel, jár neki, akár egy dögcédula. Míg mások egyénisége idővel egyre inkább kiütözik a vonásaikon, az ő arca valahogy meghatározatlan maradt, és talán épp ezért váltott ki a legkülönbözőbb emberekben érdeklődést, ami az esetek többségében gyorsan kihunyt, mert G. E. csak ritkán viszonzta hasonlóval.

Az ajtóban félmeztelen, negyvenes, kialvatlan képű tag jelenik meg, oda-köszön a borotválkozó G. E.-nek, és rosszkedvűen keresgél a mosdókagylók között. Ennek oka az, hogy a nyolcból négy csap szelepfelsőrész hiányában használhatatlan: van, aki csak a biztonság kedvéért szereli le, hogy ha ő nem, hát ellopja más, és akkor már rögtön kettőt, hogy legyen tartalék; egyet az ajtó mellettiről, egyet pedig a szomszédjáról.

– ...szameg! – csapja le dühödten műanyagpoharát a porcelánra.

– Már megint elzárták?

– Bizonyára – feleli G. E., arra ügyelve, hogy meg ne vágja magát.

De a tagnak mérgeződhetnékje van, és folytatja.

– Már megint mi a jó francot csinálnak, lerobbant a kazán, vagy miazisten? Ezek mindig kitalálnak valamit... most volt egy hónapja karbantartás, vagy nem? Szerintem ezek csak spórolni akarnak rajtunk. Vagy nem?

– Lehetséges.

– Hát nincs ennek az istállónak felettes szerve, hogy egyszer már körülnézzenek, mi folyik itt? Ja persze, olyankor minden szuperál, másnap meg lezárják a főcsapot és kiírják, hogy csókolom!

– Nézd a másik oldalát – javasolja G. E., leöblítve a habot a képéről. – Egy hónapja még víz sem volt, a helyzet ahhoz képest, azt lehet mondani, rózsás. Vagy nem?

– Csókolják meg a seggem másik oldalát – zárja le a tag az eszmecserét, és két marokkal, fújtatva locsolja a vizet az arcába.

Ez a bajuk, gondolja G. E. Nem az, hogy nem tudnak viszonyítani, az még hagyján. Hanem, hogy olyan dolgokon ölik magukat, amin úgysem tudnak változtatni; az ember olyankor csapjon az asztalra, ha arra is készen áll, hogy

utána emelt fővel távozzon, de ezek csak ütik az asztalt, és ha egyszer kipenderítenék őket a bejáraton, hát jogos sértődöttségüknek csak az ég szabna határt.

Őt nem zavarja a hideg víz, a hámló tapéta és a felpúposodott PVC, sem a törött bukóablakon át két héten keresztül füttyülő, novemberinek is beillő áprilisi szél. Négy éve él itt, és nem volt olyan kellemetlenség, amivel szemben ne edződött volna már meg, sőt valamiképpen szükségszerűnek is tekintette ezeket. Belső igényévé vált az igénytelenség, hogy a dolgokat kendőzetlenül nézze, a maguk valóságos állapotában, ami nem más, mint a permanens pusztulás; ha szándékában áll, elköltözhett volna innen, de úgy vélte, nem annyival rosszabb itt, mint amennyivel máshol drágább.

MTI a dolgok értelmezésében hasonló állásponton volt; „negatív tendenciák”, ez volt a szavajárása, de G. E. bosszúságára adós maradt az ebből levonható magatartással: ő is csak dühöngött, csapkodott maga körül, akár egy fuldokló, aki a segítségére sietőt is lehúzza görcsös menekülésvágyában, ahelyett, hogy szépen ráfeküdne a vízre; G. E. tudta, hogy erről nem lehet meggyőzni senkit, csak aki saját tapasztalatából ismeri, hogy nem merül el. G. E.-nek volt ilyen tapasztalata, Máté-Tóth Istvánnak nem. Helyette kétségbeejtő receptekkel sokkolta magát, mint amilyen a polcára tűzött Magyar omlós:

Elkészítése éppoly egyszerű, mint a te kikészítésed. Végy meg részletre négy napilapot, nyisd ki a felemelt díjú televíziót, habard össze a vállalati kommentárokat a kormánykommunikékkal, s máris kész a magyar összeomlás. Sokáig eltart!

Mire visszaér a szobájába, a mocsár felől gomolygó pára áttetsző függönyt húzott a vasráccsal fedett ablak elé, amitől a szálló előtti, drótkerítéssel körülvett salakos futballpálya hol eltűnik a mind hígabbá váló szürkeségben, hol arányait veszve előbukkan. G. E. kinyitja a gardróbszekrényét, s közben észleli, hogy a másik is ujjnyira nyitva van. Vállat von, és gyors mozdulatokkal felveszi sötétkék egyenruháját, ráfordítja a kulcsot a zárba, a nyelv fémesen kattan.

Kezében diplomatafűzőjével eldönget a rikító kék-sárga-vörösre mázolt tűzcsap mellett, a földszint C szárnyból az előtérbe, alacsony kártyaasztalok, karosszékek közé; a seszínű tapétával fedett falakon fejmagasságban fekete kábelek kígyóznak, alattuk idejétmúlt moziplakátok és roppant tanulságos kartonlemezek szögbe akasztva; az egyik a helyes törülközés mikéntjét szemlélteti. Szenteljünk figyelmet a lábak közének is.

G. E. bedobja a portásfülke résnyire nyitott tolóablakán a szobakulcsot; az öregúr nyilván elment ébreszteni, mert üres a kuckó és ég a villany. Kockás papíron félbehagyott totókulcsok.

Kint hűvös van; szapora léptekkel kel át a törpefenyőkkel szegélyezett rövid útszakaszon a kapuig, odaát a garázs kijáratánál már a szokott reggeli torlódás, Ikaruszok várakoznak két sorban a közöttük szaladgáló kapusra, aki bélyegzővel hitelesíti az aznapi menetleveleket, hogy aztán a bekötőútról a fénysorompó felé fordulhassanak. A levegő kipufogógáztól és a túrázó motorok harsogásától sűrű, a lámpák egyre fakóbb fényét megszaggatja a köd. G. E. a négyszintes épület személybejárója felé igyekszik, a lengőajtó előtt megtorpan, telepbelépési igazolványáért kotorászik a zsebében, felmutatja az üvegkalickában trónoló portásnak, biccent neki és belép. Automatikusan ránéz az órájára: négy óra huszonnyolc.

Az előtér mozaikkockás kőpadlóján nyüzsgés; egyenruhás buszvezetők szaladgálnak viszonylatjelző táblákkal a hónuk alatt, a büfétől a liftig érő sor felől ingerülten és barátságosan üvöltöző hangok kakofóniája, amibe bele-belereccsent a hangosbeszélő. Elszántan tör utat magának jobbra, a diszpécseri terem felé, útközben ötször mondja, hogy szevasz, háromszor, hogy jó reggelt, egyszer, hogy bocsánat, mert valakinek a lábára lépett, aki járás közben hátrafelé beszélt.

A hosszában két részre osztott terem 3-as ablakában a kefefrizurás, fiatal diszpécser felnéz az előtte heverő, napi beosztást tartalmazó papírkötegből, G. E. bemondja a kódszámát: 35-96; belefúj a szonda ablakon kilógó mikrofonjába, az Alcohol-Tester zölden felvillanó lámpája adja meg a jóváhagyást szolgálatra jelentkezéséhez. A diszpécser az íróasztalon szanaszét hányt iratkötegek közt matat, közben felcsörög a telefon; felemeli az ujját, várakozásra intve G. E.-t, másik kezével a kagylóért nyúl, belehallózik, fülel, bólogat, letakarja a membránt, odaordít a szomszéd ablaknál ülőnek, elköszön a telefonkagylótól, leteszi, intézkedik, belekortyol a öt perce kihűlt kávéjába, a fejét vakarva tűnődik, mit is akart az előbb, közben gépiesen matat tovább az indítási lap után, végre megtalálja, és odaadja G. E.-nek. Az arca fáradt.

Az ajtónál egy csapat buszvezetőbe botlik, akik a négy harmincas szolgálati járattal érkeztek; még végig sem tud nézni valamennyiükön, mikor valaki a hátára csap.

– Mi van, apafej, nem tudsz aludni?

G. E. megperdül a tengelye körül, felismeri Orbán Jenő rozmárszerű ábrázatát: erősen kopaszodó fejtető, joviális vigyor a bokszolókéra emlékeztető lapos orr alatt, vastag bajusszal keretézve. Rögtön kész van a sztereotíp válasszal:

– Csak azért keltem fel, hogy lássalak téged dolgozni menni.

– Fiataloké az elsőbbség – mondja udvariasan Orbán Jenő. – De mivel te már, úgy látom, bejelentkeztél a díszpancernél, nyugodtan elkísérhetsz regge-

lizni, gondolom, még úgysem voltál – és választ sem várva, karon ragadja G. E.-t, húzni kezdi az átellenben levő büfé felé.

– Később szoktam reggelizni – veti ellene G. E., de engedelmesen beáll a sorba.

– Egy oktatóval ne vitatkozz, apafej, hiszen tudod, hogy csak nekem lehet igazam. Húsz éve nyomom a gázt, és még mindig nem kaptam gyomorfekélyt. Soha nem leszel ilyen szép nagydarab egészséges ember, ha nem hallgatsz rám. Tele gyomorral nem lehet annyit idegeskedni, mint anélkül, ez az én filozófiám: enni, és enni hagyni.

Orbán Jenő negyvenhárom éves, nő, harsány és optimista.

G. E. huszonöt éves, elvált, hallgató és szkeptikus.

Kölcsönösen kedvelik egymást.

Előfordul ilyen.

Miután G. E. leszerelt a katonaságtól és elvált a feleségétől, Pestre költözésekor nemigen voltak ismerősei, ezért jónéven vette brigádvezetője némileg atyáskodó közeledését; majdnem két éven keresztül ő volt az egyetlen személy, akivel barátinak nevezhető viszonyban állt. Baráti viszony alatt G. E. egyfajta ritmikus állandóságot értett: hetenként, kéthetenként, mikor hogy, eljárt hozzájuk Kispestre, ahol megebédelt, így legalább időnként főtt ételhez jutott, snapszeroztak hármasban, vagy ha olyan volt az idő, lementek Orbánnal pingpongozni a tömbház előtti játszótérre. Mióta Elvira megjelent, mint az első állandó nő G. E. életében a válás óta, s főleg, mióta Máté-Tóth István átköltözött az ő szobájába a földszint C szárnyra, ritkábban látták egymást, de ez nem vezetett elhidegüléshez, mivel ez a két ember tulajdonképpen soha nem akart egymástól semmit.

Ezzel mindketten tisztában voltak, és így tartották rendjénvalónak.

Orbán Jenő kezeket szorongat, hátba vágja az előtte állót, valakivel megbeszél egy videokazetta-ügyet, G. E.-ről egy ideig meg is feledkezik. A sor áll, és G. E. előrepislog, mi történik.

Negyven körüli, molett, civil ruhás nőt lát oldalnézetben, amint negédesen duruzsoló hangon közli kifogyhatatlannak tűnő kívánságait a szolgálatkészen mosolygó büféssel; még ebből húsz dekát, Dezsőkém, egy csomag kávé is adjon már, legyen olyan jó, az a tábla csoki ott mennyibe kerül, ott maga mögött a polcon, igen, jaj, mit is akartam még...

– Van banán is – mondja Dezsőkém, és a pult másik vége felé mutat, ahol a többiek várnak a sorukra. Ahogy az asszony arra fordul, miközben a keze hánysa a cekkerbe az árut, G. E. megborzong és elfordítja a tekintetét. A nő üresen mohó nézése az anyjára emlékezteti.

Máté-Tóth Istvánt nem lehetett volna ilyen módon boldoggá erőszakolni. Mikor G. E. két nappal ezelőtt, utoljára látta, garázstartalékból küldték haza reggel nyolckor. Meglepte, hogy a fiú még mindig alszik.

Hanyatt fekve találta az ágyán: beesett arca szorongató látvány volt, ahogy a szája félig nyitva, jobb keze pedig az ágyról lelógva a semmibe markolt. G. E. a karjához érintette a hidegtől gyöngyöző tejeszacskót, mire kinyitotta a szemét, és színtelen hangon megszólalt.

– Szar.

– Meglehet, de én mégis inkább tejnek nézem. – G. E. az asztalra csapta a táskáját, és sorban kipakolta mindazt, amit a büfében vásárolt.

– Hoztam kaját, remélem, szereted a sonkát – s mivel a másik még mindig nem szólt, gyengéden megrázta. – Gyere reggelizni. Hallod, MTI?

– Aha. Kösz. – Összeszedte magát annyira, hogy végre G. E.-re nézzen, aztán visszacólint a párnájára. – Nem vagyok éhes.

G. E. leült a saját heverőjére, onnan nézte egy darabig Máté-Tóth István félrefeküdt szőke haját és megcsontosodott arcát, amin fásult közönytől többet nem volt képes felfedezni, aztán azt mondta:

– Legalább tejet igyál.

MTI a tej után nyúlt, fogával letépte a zacskó csücskét: egy vékony tejsík az állára szivárgott, onnan meg lecsöpögött a paplanra.

– Jól vagy? – kérdezte G. E.

A fiú féloldalra fordult, abbahagyta az ivást, majd óvatosan az asztalra állította a tejeszacskót, hogy ki ne ömöljön. Kezét a biztonság kedvéért még ott tartotta egy kis ideig, mindketten azt figyelték, hogy dőlni kezd-e. Nem kezdett dőlni.

– Mikor mész orvoshoz? Ma?

– Tizenegykor – mondta Máté-Tóth István. – Felülvizsgálatra.

– Értem – mondta G. E., de nem értette. Nem tudta, melyik a jobb: faggatózni tovább, ami láthatólag fárasztja a másikat, vagy úgy tenni, mintha minden rendben lenne, amitől esetleg még elhagyatottabbnak érezheti magát. Azért rövid csend után megkérdezte:

– De aludni tudsz már, nem? Vagy csak altatóval?

– Jobbára. Tegnap megint rám jött egy izomgörcs, és fulladtam.

– És nem tudják megmondani, hogy mitől?

G. E. már azt hitte, ez a kérdése is válasz nélkül marad, olyan sokáig hallgattak, amit csak egy fűnyíró zümmögése festett alá valahonnan az épület környékéről.

– Azt mondják, semmit sem találtak a kivizsgálás során. Már úgy értem, szervi problémát... tehát csak idegi alapon lehet. Az orvos pszichoterápiát javasolt.

G. E. nem tudott mit mondani, a kezében tartott üres kifliszacskót gyűrögette, és az asztalra mutatott.

– Egyél sonkát.

– Nem vagyok éhes.

– Pedig ha rendszeresen ennél, az idegeid is hamarabb rendbe jönnek, hidd el. – Felállt, az ajtóhoz ment, ahol a ruhaszárító állt, rálépett a pedálra, és a szemetesbe dobta a papírgombócot. – És mit csinálsz ma, azon kívül, hogy elmész az orvoshoz?

– Nem tudom – felelte Máté-Tóth István.

– De hát valamit csak kéne csinálnod! Ülsz itthon, és nézed a falat? – Az ajtón lévő ruhafogason lógó dzsekije vállán sárgásfehér foltot fedezett fel: vélhetőleg madárszar. Bosszankodott, mert abban akart elmenni hazulról.

– Az is van olyan elfoglaltság, mint bármi más. Te azt hiszed, hogy mindig csinálni kell valamit, talán azért, mert addig sem kell szembenézni önmagaddal: egyszerűen nincs rá időd. De az igazság az, hogy nem csinálhatsz semmit; ha mégis azt gondolod, hogy most csinálsz valamit, akkor csalog magad.

– Hülyéket beszélsz, MTI – G. E. a fiú blézerét kezdte nézegetni, méretre körülbelül egyformák voltak. – Szedd össze magad, járj egyet, szellőztess ki a fejed... komolyan, rád férne.

– Elfogadhatatlannak tartod, amit mondok?

– Elfogadhatatlannak tartom, amit csinálsz. – Befejezte a mustrát, szembe fordult az ágygal. Várt egy kicsit, hátha a másik még hozzáfűz valamit, de az csak hallgatott, és feje alatt összekulcsolt kézzel bámulta a plafont.

A plafonon szétkent szúnyogok lenyomatai láthatók.

G. E. szerette volna kilódtani a tespedtségéből, vitára kényszeríteni; tett néhány lépést a rugózó padlón, és rájött, hogy az alkalmat elszalasztotta. Fáradtan ült le Máté-Tóth ágya szélére.

– Kölcsönadod a dzsekidet mára? – kérdezte tőle. A fiú meglepetés nélkül biccentett.

– Persze. Vigyed csak nyugodtan.

– Azért a sonkát majd edd meg.

– Majd – ennyi a válasz. A fickó legalább felajánlhatná, hogy kifizeti a maga részét, nem mintha elfogadná, csak a látszat kedvéért. G. E. felállt, tehetetlenül, és kicsit dühösen.

– Akkor cső, még találkozunk – mondta, kezével a kilincsen.

– Cső – felelte Máté-Tóth István, aztán tétován meglebbentette a karját. – Mennyibe került ez a kaja?

– Hagyd a fenébe – válaszolta G. E. megkönnyebbülten, és becsukta maga után az ajtót.

A sonkát egyébként Máté-Tóth István nem ette meg. G. E. ott találta az asztalon, mikor dél körül megérkezett.

– Remélem, nem felejtetted el – hallja Orbán Jenő hangját, ami ezúttal kétségkívül neki szól, mert még oldalba is böki hozzá.

– Mit kellett volna elfelejtenem? – kérdezi óvatosan G. E.

– Mit, mit? Hát a névnapot! Ma ünnepelünk, megbeszéltük, nem?

– Ma ünnepelünk? De ma munkanap van, holtfáradt leszek estére.

– Holnap szabadnapod van, én intéztem el már két héttel ezelőtt, ne csessz ki velem, a nejemnek is beígértelek!

– Az a baj, Jenő, hogy már Elvirának is elígértem magam mára, és hát...

– Semmi se hát, különben megvonatom az e havi prémiumodat. Nem tolhatsz ki velem, annyi piát én egyedül nem tudok meginni! Hozzad azt az Elvirát is, ha annyira muszáj, lesz ott elég nő, majd ellesznek egymással. Azt mondtad, táncosnő, nem? Nahát. Ott aztán lehet táncolni, ami belefér, rogyásig. Ellenvetést ne halljak, a diszpozíció az diszpozíció; ismered a forgalmi utasítást, ugye?

– Rendben van – egyezik bele egy sóhajtással G. E. – És mit vigyek? Vörösbort?

– Nem, zöldet – veti oda a rozmár.

A két sofőr, kezükben táskákkal, poharakkal, papírtálcán gőzölgő főtt kolbásszal egy asztal felé lavíroznak, – Nna – söpör félre Orbán Jenő egy kazal számítógép-kiírópapírt, helyet csinálva a reggelihez, lezúttyan egy székre, és odaköszön a többieknek. Azok viszonozzák, de csak futólag, mert a szakszervezetről tépik a szájukat. Crescendóban.

G. E.-nek nem jut szék, de nem is bánja: egy oszlopnak veti a hátát, és kávéját lötyögtetve a papírpohárban, bágyadt érdeklődéssel figyeli a vitatkozókat,

– ... egy közlekedési szakfunkci felvesz harminc lepedőt egy hónapban, és ott van neki még két személyautó sofőrrel, és akkor még higgyem el, hogy az én érdekeimet védik, na menj már...!

– De ezt te nem tudhatnád, ha nem hozták volna nyilvánosságra, nem tűnik fel, hogy ez már a változás jele?

– Változás, na persze... attól neked több lesz a havi tízezred, mi? És mit tesznek az infláció ellen, azon kívül, hogy tiltakoznak, na vajon?

– Egyórás figyelmeztető sztrájkot hirdettek, ha hallottál róla!

– Mialatt a SZOT és a kormány közötti megállapodás alapján már nyomták a közértekben az új árcédulákat! Na persze.

– De értsd már meg, hogy a szocializmus megbukott, és ha te nem vagy szervezett dolgozó, akkor teljesen ki leszel szolgáltatva a munkaadódnak!

– Na majd éppen nektek hiszem el, hogy megvédték tőle.

– Éppen nekünk fogod elhinni!

– Kiss 27. János – recsegi a hangszóró a mennyezet alól, mire a vátezzé avanszált szószóló feláll, és elindul a diszpécseri terem felé. Mellettük két asztallal, egymásnak tolt székek támlája mögöl két cipőtálp kandikál ki.

Orbán Jenő nagy harapásokkal tünteti el a kolbászt, és közben odaszól a másik sofőrnek.

– Inkább azon vitáznátok, hogyan lehet, hogy már megint fantomra takarítottatok meg ezerkétszáz liter gázolajat, amiért csak csökkentett üzemanyag-visszatérítést számol el a vezetőség, öt húszat literenként; na erre vágjatok ki frappáns magyarázatot. – A másik vállalat von, ő ugyan nem szokott többet beírni a tényleges fogyasztásnál. – Ha mi itt egymás zsebébe szarunk – fűzi hozzá az oktató, lenyeli az utolsó falatot és elfintorítja az arcát, majd a reggeli romjait egy jól irányzott mozdulattal a szemétkosárba röpíti -, akkor mit vársz azoktól, akik odafenn vannak?

Az oszlop fenyőfaburkolatára, aminek G. E. nekitámaszkodik, kirajzszögeztek egy kartonlapot, mihez tartás végett. A Forgalom-biztonsági Osztály által készített három fekete-fehér felvétel alatt a szűkszavú tudósítás: időpont, helyszín és forgalmi rendszám pontos megjelölése után az eset rövid leírása. Autóbusz a kereszteződésnél tehergépkocsival ütközött, az anyagi kár nyolcvanezer forint. A jármű-vezető az útkereszteződésen szabálytalanul áthaladó gyalogosokra figyelt, így későn észlelte a jelzőlámpa pirosra váltását. Az esetből levonható tanulság: fokozottabb figyelem az útviszonyoknak megfelelő utazási sebesség megválasztásánál, a féktávolság maradéktalan betartása.

Buszvezetők állnak a hirdetmény előtt, a fényképeket nézegetve vitatják a történeteket. Még mindig jobb, mint a múlt héten halálra gázolt motorbiciklis. Vagy az azelőtti héten a garázs területén az a sajátjármű-összeütközés, két súlyos sérülttel.

– Siklósi Román – döngi a hangszóró a mennyezet alól.

G. E. nézi az oszlopot, a hirdetményt böngésző embereket, a felvételek fölötti, tussal kihúzott nagybetűket: EZ TÖRTÉNT; tegnap vele, holnap kivel? A kartonlap kint lesz, a fotók kint lesznek, és biztosra vehető, hogy lesz hozzájuk megszívlelendő tanulság.